

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI LAKÁS:

Széchenyi-téren, a hidkaputól kiment balra a 26. szám alatti ház emeletében.

Meglenni e lap hetenkint 3-szor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délen. Ára négyedre 3 ft. o. é. Hirdetési ár: 5 hasábos sorért 1-ör 7 kr., 2-ör 6 kr., 3-ör 5 kr. o. é. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelik.

A nyilvántartási cikkek sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Kolozsvár, sept. 21.

(D.) „Habozó és veszélynek zűrzavarjában kétséges kimenetellel hánykódó édes hazánk, midőn ősi törvényeinek lankadásával, az újítások karjai közt veszedelmezett állapotjával küzködnek, megvesztegetett szabadságának csonkulásán keseregne, a szabados uralkodásnak terhe alatt nyögne, látna sajátjával való élésében is magát megszorítottatni, sőt még született anyanyelvének is tört kézzel, érezné az esküvéseknek szentségével megerősített fogadásoknak sikertelenségét, sűrű változatait, meglelt egyezéseinek, régi szoros kötéseinek foglaló láncszemeit erőtelenedni, sőt enyészni; tapasztalná, hogy keserves ügye orvoslásához a törvény útján se juthatna, s a közönséges panaszoknak és szerint el kellene némulni, s már maga boldogságáról meghült reménye csak a jónak ohajlását hagyta volna hátra, — az isteni bölcs és irtalmas végzéseinek tulajdonítjuk, hogy... Fejedelmünk észrevevén nemzetünkre törekedő tanácsokon épült rendelkezéseit, azokat atyáiképpen visszavonta... Szívünket mutassuk tehát mi be ő Felségének hű áldozatul, és fejezetlen sugallásait követve, érdemeisük magunkat kegyelmére!”

Hányszor olvastuk 17 év óta a jelen hasonló fájdalmak nyomozó érzetével, s a történet igazságszolgáltatásának egyedül vizsgáló reményével azon meghatározó szónoklat ezen kezdő sorait, melylyel gróf Kemény Farkas, mint az országgyűlés elnöke az 1791-i oly reményteljes, s valóban oly eredményű országgyűlést megnyitotta!

Az idő közel van hozzánk, melyben e rég elhangzott szónoklat halottaiból föltámad; egy program volt az, melyet a magyar mindig megtartott, ha nehéz és küzdelmes alkotmányviszályai után, jogainak, alkotmányának fejedelmi méltánylatát kívánta, s a jogokért hűségét tette le életével s vagyonával a trón zsámolyához; és szeretettel fordult a honpolgárokhoz, kiket a pártviszály tőle elszakasztott, s a feledés fátyolát vetve a multakra, szívesen hívta meg őket mindig a visszaszerzett szabadság osztályosságára. „Egy gazdának vagyunk gyermekei, egy hazának született fiai, akármelyikünk meggyengülésével erőtlenedik a többi is, adjuk meg mindennek a magyát, az irigység s egymásra való törekedés távozzék tőlünk, s még lehetünk oly szerencsések, hogy minekutánna a versengésben nagy, jó dolgaink megbomlottak, leomlottak; az egyeztető szeretet által s alatta kiújulnak, s nagyra növekednek. A feltételekben való megátalkodás bajnokokat nemz, a bajvivás gyulaszt, ennek következtése az elidegenedés, ez szűli az emészető gyűlöletet; de az engedelmség hódít, szelidít és kötelez, s vagyon többnyire az a nevezetes haszna, hogy keveset veszve, többet nyer. Az egyesült igyekezetet vezérleje a tévoványi nem tudó egyenesség, ez lelkesítse a törvényben s királyban helyezett erős bizodalunk, annak szentségét megtartva, ennek hathatóságához ragaszkodva siessünk a tárgyra.”

Igy szólott gróf Kemény Farkas a haza különböző ajku polgáraihoz, kik a germanisatio s centralisatio megvesztegető propagandája miatt egymással viszályban állottak, migsem a király nagy akaratja, a törvény szentsége, s a magyar nemzet államférfiainak megelőző lovagiassága a haza népét újra egyesítette, s a visszahelyezett alkotmánytérén a szabadság, jólét és előhaladás csirái újból kezdettek virulni.

Igy szólhat a hanyatló multról, így a jelenről, így nyilatkozatot tehet a népeknek ma is Erdély ősz statuum praesese; kinek reméljük azon magasztos elhivatás jutott, hogy azt, a mit egykor elnököleg kijelentett a királyi szentesítés által is megkoronázott országos akaratot, tizenhét éves nehéz viharok után visszavezesse a teljesség révpartjához.

Biztosítása a királyi kegyelmének, fölserkentése s megszilárdítása a honpolgárok egymás iránti kölcsönös bizalmának; ez volt az 1790. országgyűlés vezetőjének programja, mit a nemzet híven követett, s ez lehet, s valószínűleg leendő ma is a program, mely

viszhangot fog találni az alkotmányos honpolgárok szíveiben.

Midőn mi a multak kedves és szent hagyományaival időzünk, s azokban, mint tükörben nézzük a jelent, s fejtegetjük a jövő idők talányait; szívünket erősíteni kívánjuk a türelemre és feledésre.

Voltak akkor is recriminációk, de erősek voltak apáink, nem adván sikert a szenvedélyek hevesebb követeléseinek; erősebbek leszünk mi apáinknál is, ha képesek leszünk még a recriminációkat is kikerülni.

Gondoljunk erre legközelebről, midőn a megyék képvisellete összegyűl, s egy hanyatló rendszernek nagyra nőtt gyomait látja maga körül, gondoljuk meg, hogy azon gyomokat a királyi hatalom, és a törvény teljesíték egy lehelele el fogja fújni, míg mi azok nélkül kitépni képtelenek valánk. A király bizodalma, s a népek hite a törvényességben, gyorsan eloszlatja azt a nehéz borot, mely ma is alig éreszt reánk az alkotmányosság napsugarait, ne tépdessük tehát a gyomokat, ne harangozzuk szét zajos szónoklatokkal a fellegeteket, válaszszuk meg a közbizalom kijelöltjeit, ez a megyei élet első és fontos lépése azon célfele, hogy a mult rendszer gyomai a természet rendje szerint önként lehervadjanak.

És gondoljunk a recriminációk kikerülésére, midőn nem sokára a képviselletek, habár nem a törvény által kijelölt helyre s viszonyok közt összegyűl. De hisz ugyanazon képviselletek, mely a régi időben nemes türelmes, és a király s törvény irányában engedelmség által egyetértésre szító tudott lenni.

Es mi bizunk, hogy az meg fogja oldani tudni most is fontos és eldöntő feladatát.

Kolozsvár, sept. 22.

(D.) Tegnap szétküldött telegramunk ő cs. kir. Fölségének egy nagyfontosságú nyilatkozványát hozta, melyhez mi méltó reményeket köthetünk az egész birodalom alkotmányos állapotai igazságosabb megalapítására nézve.

Ő Felsége kimondja, hogy életrevaló alaptörvénynek csak oly intézmény válhatik, amely a népek önkéntes részvétele által van elfogadva, s melynek alkotmányos világotan elismert összhangzásban állanak.

Ő Felsége kimondván az elvet, hogy a formának a lényegét feláldozni nem lehet, ezzel egyszersmind érthetőleg nyilvánítja, miszerint ő Felsége által az alkotmány lényege van és lesz méltatva, nem pedig egy keret, minő p. o. a február 26-ki, a melyet az akkori államminister saját belátása szerint alkotott össze, mely azonban a népek nagyobb részének csak bizalmatlanságát költötte fel; kik a helytelenül felállított formában éppen magát a lényegét láták megsértve és kockáztatva.

Ő Felsége nyilatkozványára megnyugt minket aziránt, hogy a magyar királyság jogfolytonosságát érvényben kívánja tartani; s a jogfolytonosság alapján csak a magyar királyság törvényhozása a koronával egyetértve van arra hivatva, hogy magára nézve a közös ügyek közös tárgyalásának elvét megállapítsa; miután azonban a tárgyalás közösségének eszméje egyszersmind a Lajthán tül népek hozzájárulását igényli, igen természetesen ő Felsége mielőtt legmagasabb végdöntését kimondaná, a magyar királyság képviselleteinek megállapodását értésére adta örökös tartományai képviselleteinek is, s azoknak véleményét a magyar korona véleményével összhangzásba hozatván, a szükséges egyetértést és összhangzást a teljes méltányosság útján így kívánja megoldatni.

Miután így az eddig fejlett, de a magyar királyság által elfogadott birodalmi alkotmány mint regia propositio a magyar törvényhozási tárgyalása alá adatik, ezzel tetteleg el van ismerve, hogy az a magyar koronára nézve még nem törvény; s miután a magyar korona a birodalom egyik fele, igen természetes a cs. nyilatkozvány azon kifejezése, hogy mialatt egy törvény a birodalom egyik felében még csak discussio tárgya, addig a másik felében, ezen discussio jogának sérelmére tetteleg gyakorlatban nem lehet; és így a méltányos igazság logikája

szerint valóban a kormány nem feleltett mást, mint a birodalmi törvény hatályát — mely felett a birodalom egyik fele most egyezkedik — felfüggeszteni.

Ez valamint egyrésztől minket megnyugtathat, hogy ő Felsége kormányja kellő tekintettel van népünk alkotmányos jogára, s a birodalom közös alkotmányát addig beféjezve nem látja, míg azt a magyar királyság saját alkotmányossága útján el nem fogadta; másrésztől megnyugtathatja az örökös tartományok népeit is, mert ő Felsége ezen manifestumában újból kimondá, hogy alkotmányosan akar kormányoztatni az egész birodalomban; s az alkotmányos forma vég megállítása iránt a birodalom népeinek közvéleményét s megállapodását veszi igénybe.

A kormány a birodalom két részének valóban más uton nem feleltett eleget. A magyar királyság már alkotmányos természeténél fogva soha belé nem egyezhetett volna abba, hogy egy osztrák államminister octroyáljon neki alaptörvényeket; egészen más helyzetbe jön az ország, midőn királyja azt kívánja tőle, hogy azon közös ügyekre nézve, melyeket eddig a királyi teljhatalom kezelt a Lajthán innen, a Lajthán tül pedig a császári absolutismus, találjon módot a királyság képvisellete a Lajthántül népekkel egyetértőleg alkotmányosan intézkedhetni.

Itt a kívánat az alkotmányos jog méltatásával van feltéve; s habár mi nem tudjuk: mi lesz kulesa e nagy kérdés nyitjának, reméljük, hogy az alkotmányosan annyira kifejezett magyar képvisellete a legméltányosab kulcsot képes lesz fölfedezni; s a birodalom másik fele egyetértend azon alkotmányos eszmékkel, mihelyt ott a többség véleményét, nem a centralisták hódítási álma vezetendi.

Ő Felsége kimondja nyilatkozata végén, hogy a legitim jogok tiszteletben tartásával kell a kérdést kiegyenlíteni, s e részben a népek érett belátásába veti bizalmát.

A népeken áll, hogy e legfelsőbb bizalmat felfogni, és a legitim jog valódi tisztelete által betölteni is képesek legyenek.

Lapszemle.

A „Debatte“ egyik utóbbi számában a centralista lapok vádjait utasította vissza:

A „Debatte“ szerint a centralista lapok a következőkben számítják elé a jelen kormány hét bálálós bűnét: A korona compromittálása, a birodalom szétrombolása, a nyilvános jogéret megengedése, alkotmánytalanság, az állam hitelének alábasása; a közbizalmatlanság fölébresztése. Az „Ost. D. Post“ már pörbefogatással is fenyegeti a kormányt.

Ezen vádakot a „Debatte“ ma sorba veszi, s a többi közt írja:

„A midőn egyszer (az 1860-ki magyar országgyűlés eloszlátása után) báró Kemény Ferenczhez intézett legfelsőbb kéziratban az 1791 diki törvények értelmében, az azóta létrejött egyenjogúság elvének tekintetbe vételével, az erdélyi országgyűlés összességét, másszor pedig ugyanezen országgyűlés egy ad hoc octroyált Landtagsordnung alapján tartatik meg: akkor volt a korona fedezetlenül hagyva, nem ma, a midőn a kormány visszatér a törvényes alapra.

„A midőn a leopoldi diplomát szétépték, a midőn a cseh koronát, mint ócskaságot a szűkebb reichsrathban felolvasztották, a midőn Magyarországon a pragmática sanctio mindkét oldalról kötelező erejét megtagadták, a midőn a törvényes birtoklasi jog helyébe a hódítás jogát helyeztették, akkor volt a korona fedezetlenül hagyva.

Éppen ilyen a vád a „birodalom szétrombolásáról.“ A monarchia legitim alapja a pragmática sanctio. Ez biztosítja az uralkodóhoz birtoklasi jogát, de egyszersmind biztosítja is a magyar korona önállóságát, s az ország alkotmányát. Ha a szerződő felek közül az egyik nem tartja meg kötelezettségét, akkor a másik fél fel van mentve. Ha tehát leromboljuk a magyar közjogot, s az országra erőszakolunk oly törvényeket, melyeket a törvényes képvisellete helyben nem hagyott, akkor a birodalom alapja, a törvényesség van lerontva. A birodalmat lehet ugyan erőszakkal még összetartani, de ez aztán az erőszak, s nem a törvényesség uralma lesz.

Tehát azon politika, mely a magyar közjogot megtagadja, kivetkőzötti a birodalmat a legitimitás mezéből, s megszakítja a kapcsolatot, s a birodalom-

ból egy tömeg meghódított tartományt csinál. Ezen politikát folytatta Bach báró és Schmerling ur. Ezek műve volt a birodalom szétrombolása. És ha ma a kormány visszatér a sanctio pragmática sérthetlen alapjára, akkor csak azon egyedül eszközöz folyamodik, mely a trónnak, mint a birodalomnak a törvényesség föltételeit megadhatja, s elhárítja azon veszélyt, melyet a nagy és kisebb Bach előidézt.

„Az „Ost. D. Post“ pörbefogatással fenyegeti a ministereket. E mellett a megbecsülhetlenségig őszinte, a midőn ezt írja: „Egy kicsit nehéz lesz a centralista oppositiot fűlő fogni, mindaddig, míg a legfőbb törvényeseken csupa bureaucrata s a febr. alkotmány teremtoje til!“

„Legyen, a mint az „Ost. D. Post“ véli; de részünkről azt hisszük, ha angol parlamenttel és angol közjoggal bírnánk, az angol törvényeseknek már ezelőtt Isten és világ előtt feloniában marasztották volna el a verwirkolás elméletének feltalálót, és ítéletet mondtak volna azokra, a kik felségárulókép támadták meg a trón és birodalom azon alapját, melyen törvényesen nyugszik. Az ily példa lett volna hathatós arra, hogy a nyilvános jogérzelem föntartassék.“

Kül- és belföldi levelezés.

Marburg, sept. 12.

Mint még régebben kifejeztem volt, levelezésem főcélja a külföld társadalmi életére vonatkozó közleményeket adni; e szándékhoz híven jelen soraim a német társadalmi élet néhány vonását tárgyzzák. Szinte félek, hogy kényes munkához fogok, midőn tán dicsérettel emelek ki egyetmást egy oly nemzet kebléből, melynek nevé, zászlójokra irván, sok tekintetben gyűlöletessé tették előtünk azok, kik minket oly igen kívántak boldogítani (hárujon ez államböcsök nyakára a felelősség sulya), de másfelől bátorit közönségünknek amaz, az érintett szerencsétlen törekvések dacára is fenálló tiszta tudalma, hogy a mi civilizátoraink és a német nép nem ugyanegy, amaz erős meggyőződése, hogy e népet és minket egyező érdekeink oda utalnak, miszerint, egymás jogainak tiszteletben tartása alapján, egymással őszinte szövetségben éljünk a jövőben legalább.

A német társadalmi élet szokásai, intézményei közt sokat találhatni, mit irigylendőnek, szeretetre méltónak mondani éppen nem lehet; azonban én, emezeket, bár felmutatásuk nem volna merőben tanúság nélkül, érintetlenül hagyva, inkább a méh szerepét töreksem átvenni, mely minden virágból csak a méznedvet szívja ki. Első vonás, mi a német társadalmi élet minden nyilatkozatát át meghatja: kedélyes háziasság, meglehető mértékű erkölcsi szigorral párosulva. E jellemvonásról még az ellenséges érzelmű francia írók is elismeréssel szólnak. Házi körben, időöltés-, mulatság közben kedélyes és kellőleg vidám a német, de szoros mérték- és határtartással. A két nem közti társalgás közben minden, bár még oly ártatlanul röpkedő csapodárkodás, heves rohamú szepelgések, bizonyos eszmék és érzelmek szőnyegre hozatala csupán mulattatási czélból, merőben hiányzanak. A társadalom illető crystalisatioja mellett igen természetes, hogy csak szorosabban ismerettség után férhet valamely férfi egy nő közelebbi bizalmához, s ezért nem tarthatni különösnek, hogy itt fiatal leányok csak magukra, minden „garde de dame“ nélkül jelennek meg igen gyakran sétányokon, mulatságokban, sőt utaznak mértékdekre. Kevésbé ezelőtt egy társasággal egyik közel eső falura rándultam ki egy kis mulatságra, a hogy itt mondják „partie“-ra, hol csupán egyetlenegy mama volt jelen, pedig a férfi tagok egyről egyig a társadalom még legcsin-talanabb osztályához tartozók voltak, t. i. egyetemi deákok. Ily viszonyok közt könnyen érthető, hogy egy férfi, ha valamely nőnél néhány látogatást tesz, vagy vele tán éppen nyilvános helyen, p. o. sétányon megjelenik, bizonyosan lehet tudni, hogy az illetők egymásnak jegyesei. Ilyen viszonyok közt természetes a szokás, hogy a fiatal emberek nagyrészenek már 5-6 évvel az előtt, hogy célt ért volna, jegyese van.

Örömmel jegyzem itt meg, hogy az említett jellemvonás népünkével, ha külső kifejezésében nem is, de alapjában sok tekintetben megegyez. De tagadhatatlan az is, hogy a forradalom utáni elszegényedés és terhes katonáskodási rendszer következtében kivált a középosztálynál meggyérült házassági esetek a fiatal embert nálunk kissé kaposéssá tévén, elkényeztették, társaskörben számára kissé tán igen nagy mozgathatási szabadságot biztosítottak, a nők iránti lovagias respectus birodalom előtti hévmérijét pár fokkal alább szállították, mi-

Dek visszahatása gyanánt a nőnemű némi csekély hajlam jelentkezik itt-ott az emancipatio iránt, szóval: társadalmunk valamennyire elfranciásodott, mely kedvezőtlen irány, habár sirlalmas előhaladást nem tett is, már is mutathat fel káros eredményeket, mik azonban közállapotainknak visszatérésével a normalis helyzetbe, maguk is — kezeskedik erről nemzetünk alapjellemé — rendes állapotba fognak visszatérni.

Dicséretes jelenség továbbá itt, hogy az ifjuság nagyrésze több-kevesebb testgyakorlási képzettséggel bír. E tünemény szülő oka amaz igen helyes nevelési nézet érvényben léte, hogy nem csak a lélek, de a test erői is kiképzendők. Ezért már sokszor az elemi iskoláknál is, gymnasiumoknál mindig rendes tanítója van a gymnasticában. És az egyetemi ifjuságnak egy kis része legalább rendes lezékelt vesz a lovaglásból, és mindnyájan a vívásból. A német egyetemi tanuló képzelni se tud tanulni ifjuságot vivni tanulás és tudás nélkül, s midőn én s egy pár itt levő collegám nyilvánítottuk, hogy mi nem értünk e mesterségekhez, csodálkozásuk kétszeres lón, tudván, hogy mi magyarok vagyunk. És itt megemlítem, minthogy utóbbi szavaimban már némi vonatkozás történt rá, hogy mi a német felfogás, közvélemény a magyarról. A conversationalis lexiconok és időszaki iratok nagyobb része mindent megtett és tesz a végett, hogy minket úgy a multban, mint a jelenben feketére mázoljon, s például a napisajtó e pillanatban is a Kuranda ur et comp. jeremiádjai után félreveri a harangot az aurtiari közelebbi rendszer-változás felett; mert az Austria iránt ellenséges indulatu lapok a magyar igazságos igények netaláni kielégítése esetében félnek a birodalom megerősödésétől, az Austria iránt barátságosaknak pedig fáj, hogy nem a germanisatio az, mi a birodalom hatalmát visszatérteni képes. Nem csoda hát, hogy itt-ott a leggyerekesebb badarságot, sőt boszantó megjegyzéseket lehet hallani hazánkat, nemzetünket illetőleg; mind a mellett bizonyosságul annak, hogy a történet megamisíthatatlan, hogy az igazság arca, bár mennyire törekedjenek is azt befekettetni, fényesen tündöklön kiragogy; a német közönség nagyrésze előtt úgy áll a magyar, mint a szabadság bajnoka, a vitészség, lovagiasság példányképe.

Miről még szólni akarok, ez a szorosabb értelemben vett polgári rend társadalmi állása a német földön. A mi volt nálunk 48-ig a középnemesség, t. i. a nemzet magva repraesentansa, az itt a polgári rend. Sőt nemességünk kiváltságos állásának tökéletesen megfelel itt a czéhrendszer. Mint-hogy a német polgári rend társadalmi és politikai jelentőségének kifejlődését főként oly tényezők eszközölték, melyek az újabb idő irányával se jöttek ellenkezésbe, tudniillik az ipar és kereskedelem, innen e rend tulajdonosát, habár megosztzkodott is a tulajdonképpeni néppel, csaknem teljes mértékben bírja mai nap is. E rend száma, vagyona, értelmi ereje által, még azon körülmények fogva, hogy a honoratió osztály is nagyrészt belőle sarjadzott ki hasonlíthatatlan fontosabb tényező mint a nemesség, vagy mint a tulajdonképpeni nép. (Megjegyzendő, hogy a német nemesség se száma, se értelmisége, se vagyona, se hazafiaságánál fogva nem áll ott, a hol a miénk; honnan érthető, hogy a magyar törekvések iránt ellenséges német lapok, a hatás biztos tudatában, minő jajveszékkel szoktak előadni egy-egy olyan kikovácsolt hazugságot: „hogy az új Majláth-Belcredi kormány czélja minden befolyást a nemesség kezére játszani“, mi még azon esetben is, ha igaz volna, nem sokkal jelentene többet, mint p. o. egy ilyen: „A reus-heis-schleisi új ministerium minden befolyást a polgári rend kezére akar játszani; oly hír, mely miatt az érdemes német szerkesztő urak közül nem sok éreznek magát arra indítatva, hogy gőresüket kapjon.) Természetes hát, hogy itt a kereskedő, mesterember nagyobb tekintélynek, tiszteltebb társadalmi állásnak örvend, mint nálunk, hol azon okból, hogy a nép és nemesség főfoglalkozása a földmívelés volt, a mesterséget üző polgári rend kitűnő jelentőségre nem juthatott se társadalmi, se politikai tekintetben. Sőt a legszegényebb magyar földműves szájából e szó: varga, vagy az oláhnyelviéből emez: ciszmásu, mint gúnynév hangzik.

És látjuk, hogy a magyar tanuló ifjak nagy részint, az oláh ifjak pedig csaknem mindnyájan papnak vagy hivatalnoknak készülnek. Anynyival kevésbé látunk a módosabb és „jobb házak“ fiainál hajlamot a kereskedői vagy kézművesi pályára. Emlékszem, hogy a forradalom után uri családok fejei egyik vagy másik gyermeküket az említett pályára szánták volt; azonban mi történt? Az, hogy az illető családok az említett pályára lépett tagjait mint elvesztett siratták, mint olyant, ki az élet-pálya mesallianceát kötötte; és a rozsz utra tévedt egyén jónak látta később visszatérni a „paterna rura“ mellé, hogy gavalléri respectusát visszanyerje. S lehet-e ezen csodálkozni, midőn a legkisebb számfelüli megyei irnok nálunk kitűnőbb társadalmi állásnak örvend, mint a legelső mesterember. De ez elöitéletnek el kell enyészni: élet-kérdés forog itt fenn. Mert habár Magyarország általán nincs is anynyira a gyár- és kézmű-ipar fejlesztésére utalva, mint a nyugat országai; de a mi különösen Erdélyt illeti, csupán földmívelés mellett örökre szegénynek marad ez. Mert hát hol akarunk piacot találni gabonáink számára. Magyar- vagy Oláhországban?

Gyári- és kézmű-iparcikkjeink azok, mik ha lenni fognak, biztos jövedelmező piacot fognak találni egész Konstantinápolyig. De hogy ez iparunk kifejlődhesse, fődolog, hogy megszűnjék a hozzá kapcsolt előítélet, mi csak úgy történhetik meg, ha a „jobb“ és vagyonosabb házak, melyek szükséges tökével is bírnak rendelkezni, nem fognak irtózni attól, hogy gyermekeik az iparos pályára lépjenek. És e kérdés nem csak nemzetgazdasági, de nemzetiségi szempontból is fontos. Látjuk ugyanis, hogy midőn vármegyéink magyarságát a legközelebbi áll-constitucionalis gazdálkodás merőben lemajorizálta volt a térről, ugyancsak vármegyei városainkkal ezt tenni nem volt képes. Azért emezeket, illetőleg ezek alkotmányos érzesű derék polgári rendjét emelni, erősíteni mellőzhetetlen feladatunk, hogy képesek legyenek egyszersmind segédkezet nyújtani vármegyéink magyarságának. E kérdéssel szoros kapcsolatban áll iskola ügyünk is. Real iskoláknak kellene állítanunk, vagy minthogy a „nervus rerum gerendarum“ dolgában meglehetősen szűkösen vagyunk, számos gymnasiumaink egy részét real iskolává kellene átalakítani. A mult évben Pesten, midőn egyik országos nagy emberünkkel elbeszéltem, hogy gymnasiumi tanulóink száma mily roppant nagy, sohajtva jegyzé meg: „Lesz ki szaporítsa a tudós proletariátust; mert lehetetlen, hogy anynyi ifju ember közül mindenik egykor mint pap vagy tisztviselő alkalmazást nyerjen; vagy ha egy része nem fog a szorosabb értelmű tudományos pályán maradni, minék tölti idejét a latin és görög conjugatióval.“ Ismerek sok egyszerű földész és kézművest, ki dicsékedve beszél, hogy ő a collegiumban egész a syntacticáig, sőt a poëticáig tanult; de kérdem, mi haszna benne, hogy míg most is jó 60—70 éve daczára hibátlanul és olyan érzékenyen szavalja Ovidiusból: „Quam subit illius tristissima.“... Vajjon nem lett volna czélszerűbb az illetőnek egy kis physikát, számtant, stb. tanulni. Ez utóbbiakra azonban csak rá mutatni kívántam; óhajtanád volna, hogy nálam practicusabb és illetékesebb emberek tegyék érdemleges discussio tárgyává.

Baló Sándor.

Fordá, sept. 20.

Mára viradólóg városunk alhadnagya L. I. háza elejét valaki boszúból vagy csufaságból rozsz illatu vegyítékű festékkel bemázolta nagyszerűleg. Utcza ajtója melletti ülését beöntötte. Némelyek néphangulat nyilatkozatának mondják, de mi azt nem hiszszük.

A V. gálfalvi hagyatéki esethez, kevés meny-nyiségű összegben fordult elő hasonló e napokban itt is, úgy, hogy az árvák 1144 ft 35 kr o. é. helyett csak 172 ftrtot és 85 krt kaptak. Miért már négyrendbeli panaszos folyamodásuk áll városi törvényeszküinköz beadva, mégis a mostoha apa árverezését — ki az árvák anyját perelte hozományért, eddigelé nem tudták megakadályozni — addig míg igazuk fensőbb helyen kimondatnék. Az árvák sirnak, mire mi csak annyit mondunk vigaszul: az alkotmányosság rövid idő állat belépünk, s a könyvük leszáríttatnak.

Az ó-tordai reformált egyház harangjait leszedte tornyából, mert az pusztulásnak, romlásnak indult.

Hubai Gusztáv igazgatója alatti szintársulat igen dicséretesen működik szinpadunkon, mi-ért közönségünk méltánylással van iránta.

r. 1.

Különfélek.

* A tegnapelőtt külön lenyomatban közölt távsürgönyünk nagy sensációt csinált városunkban mindentűt. Mindenki egy újabb lépést látott benne a közös cél felé.

* A sorból ismét egy férfiú dőlt ki, még pedig azon kevesek közül, kiknek elhunytá egyaránt fáj mindenkinek, s az itresen hagyott hely sok tekintetben csak nehezen lesz pótolható! E férfiú sáros-pataki ifj. Pataki József volt, ki oly váratlanul, olyan hirtelen hunyt el az erőteljes férfi korában, hogy övéi, polgártársai, s mindazok, kik becsülék, meglepetve, megdöbbenve vevék e gyász-hírt. Csak alig néhány nap előtt közöltünk fáradozott még, s ma már elvesztettünk örökre benne egy fáradozhatlan munkás férfit, egy tiszta nemes jellemű hazafit és polgárt. Övéi gyászjelentése így hangzik:

— (Necrolog) Sáros-pataki ifj. Pataki József, országos ügyvéd, a kolozs-kalotai ref. egyház-megye főgondnoka, a helybeli ref. egyház al-gondnoka nincs többé! Az alig 53 évre terjedt közhasznú és fáradozhatlan életszövevénye a földre nézt végkép kialudt. A folyó hó 21-ike délelőtti tizenkettő fél órakor szakadt ki véglehelete néhány napig tartott rohamos tüdőlob következtében. Benne a válságos időktől megpróbált jellemű, a hazája, nemzete és egyháza szolgálatában buzgó, tevékeny, értelmű polgárt és keresztényét vesztettük el. Azt vesztettük el, a kire néztek e városban mindenek szemei a jelen nagy időkben; azt vesztettük el, a kinek derült kedélye, szolgálatra kész és tapasztalt hűsége anynyi jó barátot tudott csatolni magához; azt vesztettük el, a ki méltán birta a közbizodalmas és a köztisztviselőket. A közrészvét virasztott he-tég-ágya mellett; a közfájdalom kíséri sirjába. De

legsúlyosabb vesztesége az ő családjának, melynek ő volt egyedüli tartója, e földön minden remé-nye: Pataki Feodora, Viktor, Ida, Vilma, Otília és Leo „árvákká lettek apa nélkül!“ (Sir. 5, 20.) Az életében levő egyetlen testvér Pataki Krisztina súlyos betegségtől ágyába láncozva még csak utolsó istenbózzadat sem mondhat a páratlan jószágú testvére. De nem bírányzanak rokonai, barátai, kik levert szívvel állják körül ravatalát, és kegyelettel őrzendik kedves emlékét. Hült tetemei folyó hó 23-dikán d. u. 4 órakor a b. Radák Istvánné ő nsga piaczori házatól, rövid ima után fognak kitesítet-ni a kizemeltöbe. Legyen áldott emléke!

— Tegnap ment végbe a második napi lö-verseny, melyen ismét igen szép számu néző-közön-ség volt jelen. Az idő ez alkalommal is nem ép-pen a legkedvezőbb vala; borné és derű váltakozott; közbe még egy kis hideg eső is esett, s tán ez va-la oka, hogy némely helyek füresen maradtak, a pá-holyok és zártezeké sorain. Annál nagyobb számu közönség jelent meg azonban az olesőbb nézőhe-lyeken. Az eredmény következő:

I. Ivadékváry verseny. 1865-re indítványozta Zeyk József. Jóllehet kilencz évadéka vala nevezve, gr. Bethlen Sándor szép Gney-Pyrhus ivadéka egy szerű körüljárattal minden küzdelem nélkül lón nyertes.

II. Első osztályu császárdíj 500 r a r a n y. Öt ló indult: gróf Bethlen Sándor „Harizs“-a, mely első rapon a második oszt. császárdíj oly szépen nyerte; Semsey Lajos „Hortobágy“-a; Blaskovich Ernő „Lucknow“-ja és „Vorternymp“-je, s gr. Rozwadowszky „Revolver“-e, mely már két császárdíj nyert más gyepken, s melytől leginkább látszott tartani, noha — a mint a következés meg-mutatta — kevés okkal. Első nyertes lett „Worternymp“, másodiknak igen szépen érkezett be „Hortobágy“, harmadiknak pedig egészen kimerülten a félelmes „Revolver.“ Azonban ez utóbbi jockey-je tiltakozást jelentett be, állítván, hogy „Hortobágy“ lovasa három czövek hosszában a pályakörön belől vágott elő, a mit a vitabíróság megvizsgálván, a megtalált nyomok s egyik jockey vallomása folytán „Hortobágy“ jogvesztettnek, „Revolver“ pedig másodiknak nyilvánítottat.

III. Erdélyi díj 1,000 forint. Miután Raró visszavonott, Wesselényi József szép reményű „Robroy“-ja pedig még a nevezési zárnapp előtt idomítás közben nyakát szegve kimult, csak két ló indult, gróf Bethlen Károly „Remény“-e és báró József Lajos „Brutus“-a. Nyertes lón előbbi.

IV. Hölgyek díja, tiszteletdíj, egy igen be-cses régiség, billikom. Nyertes lón gróf Bethlen Sándor „Cotillon“-ja (lovagolta gr. Bethlen Andor), gr. Bethlen Károly „Futár“-ja (l. gr. Bethlen Béla) és Tisza László „Bojtár“-ja (l. ifj. gr. Bethlen János) ellenében.

* E folyó hó 20-án nem nagy számu közönség előtt folyt le a redouti második előadás, a minek részben az volt oka, hogy ugyanakkor fényes táncvizalmat tartottak uraink a casinóban. A mi az előadást illeti, elég sikerülten folyt le. „A nőm szolgálja“ című egy felvonásos vígjátékban Follinusz, Szabó Ödön, Tóth Soma folytonos derült hangulatban tarták a közönséget. „Deni ur és neje“ annyiban új szereposztással került színpadra, hogy Dalnoki Róza helyett most Conti Fáni énekelte. Hangja, mióta nem hallottuk, sokat simult, s szerepét elég sikerrel töltötte be. P. Szabó Pepi asszonynak a szobalány jobb szerepei közé tartozik, a mi Conti és Dalnoki Bénit illeti, ők ma is bebizonyították, hogy a társulatnak igen haszonvéhető tagjai. Odri szép hangja észrevehetőleg sokat nyert terjedelemben, s erősebb is. Folyó hó 21-kén bú-csu előadásul „Elkényeztetett férj“ és a „A 66-ik szám“, új operette. Az elsőben Caesarin P. Szabó Pepi asszonynak eléggé hálás, de úgy látszik leg-fárasztóbb szerepeinek egyike, miután csaknem az egész darabot ő játssza. A férjet Szabó Ödön adta, s játéka ellen ezuttal nem is teszünk kifogásokat, mivel tudjuk, hogy nagyon hirtelen kelle szerepét betanulni; de annál több kifogásunk lehet öltözke-dése ellen, melyet szinte szinte hanyagnak lehet mondani. A divat-világ emberei — még 3,000 frank évi jövedelem mellett is — keresettebb toletben je-lennek meg, mint a minő Sz. ur koczkás nadrágja volt. Nem akarjuk kétség alá vonni izlését, s ép-pen azért hiszszük, hogy majd jövőre erre is figyelmet fordít, annyival is inkább, mert bizonyo-sak vagyunk benne, hogy a helyes öltözke-dést sze-repkörének legelső feltételei közé számítja ő is. Az új operette nagy tetszésben részesült, a mit legin-kább az összevágó szép előadásnak lehet köszönni. Az első és második duett — P. Szabó Pepi ass. és Dalnokitól — Odri gyönyörű borbála, a trio s Susette kedves románcza, mind megannyi fény pont-jai a darabnak. Maga a mese is elég érdekes. A nagyszámu közönség eléggülten távozhatott az elő-adásról.

* Larisch pénzügyér, mint a „Behemia“ írja, közelebből és szavakat mondá egy bécsi ban-kárnak: „Feltétlen bizalom Magyarország iránt, ez képezi a kormány egyik legfőbb kiindulási pontját!“

* (Román előadások a kolozsvári és nagy-szebeni jogakademiákon). Legfelsőbb helyütt még harmadéve megengedtetvén, niszertt azon esetben, ha magán tanárok valamint a n.-szebeni es. k., úgy a kolozsvári kir. jogakademiákban előadásokat ro-mán nyelven is tartani kívánának, az ebbeli elő-

adásokra külön-külön két vagy három magán-tanár bocsátassék és hetenkint 4 vagy 5 óra alatt főleg gyakorlati tárgyakat előadtván, azonkívül, hogy az illető tandíjt is vagyonosabb hallgatóiktól be-vehessék, a félév végével esetről-esetre jutalomra felajánlatbassanak, mely jutalmak félévenkénti 200—250 frtban állapíttatnak meg; azok esetre azonban, ha oly előadások az illető jogakademiái köztanárok által tartatnának, hasonló módozatok mellett félévenként 150—160 frtos jutalmak lesznek megadandók. Ez előadásokra pályázni akarók f. é. nov. 1-sőig nyujtsák be folyamodványukat az illető akadémiái igazgatóságokhoz. Megjegyzendő, hogy a jogakademiánál magán-tanári minőségben töltött idő az állami szolgálatba nem számítható be.

* A ministerium programmjához. A „Times“ bécsi levelezője írja: Nehány órával ezelőtt egy magas aurtiari államhivatalnokkal beszéltem, ki arról biztosított, hogy sem a császár, sem taná-csoszai nem akarnak visszatérni az absolut kormány-idomhoz. Azon megjegyzésekre, hogy a közönség nyugtalankodik a felett, mert a ministerium ném nyilatkoztatja ki nyilvánosan czéljait, azon feleletet nyertem, hogy a kormány czélszerűnek találja mindaddig hallgatni, míg a magyar, erdélyi s hor-vát országgyűlés nem nyilatkozottak ki óhajukat s véleményüket.

* (Az „Ostdeutsche Post“ könyei az erdélyi országgyűlés felett.) Ma még nem lehetséges, — ugymond az „Od. P.“ — az erdélyi országgyűlés-ről teljesen tiszta képet adni, mely nov. 19-kén „az újjonnan octroyált vál. törvény alapján“ Kolozsvá-rott összéll. A választási csata eseményeit, a jó-kat szintegy, mint a rosakat nem lehet előre látni, — de anyyi bizonyos, hogy az agitatio minden ol-dalról, különösen pedig a magyar részről szokat-lanul élénk lesz. Nemcsak a kormány emberei, s a hozzájuk közel álló férfiak fognak mindent felhasz-nálni, hogy az uniora nézve kedvező eredmény lé-tesíttessék, a független liberalisok is, a Deák-Eötvös-párt s a határozati párt férfiai is részt vesznek eb-ben. Mint hírlék, Tisza Kálmán, ez utóbbiak vezé-re, megegyezett e pont felett Deákkal. S ha föl is vesszük a lehetőleg legmagasb számot, melyre a szászok és románok, betudva a körülköli a kor-mány által kinevezendő királyi hivatalosokat, emel-kedhetnek, e szám nem fogja tulhaladni a százat, miből körülbelül 60 szavazat esik a szászokra, 40 a románokra vagy, hogy miután az országgyűlési tagok számát 300-ra teszik, a székelyek s magya-rok minden körülmény között nemcsak absolut, ha-nem nagyon kiváló többségben lesznek. Hogy ily körülmények között, mi lesz a tárgyalások ered-ménye, azt az „Ost. Post.“ nem tartja nehéznek kitalálni, s azt is hiszi, hogy egyedül a kir. propo-sitioik szerkezetétől fog függni, ha a három kér-désre, melyek az erdélyi országgyűlésnek tárgya-lásra előterjesztettek, Erdély viszonyáról Magyar-országhoz, a birodalomhoz, és saját autonómijá-ról, nemcsak egy feleletet fog adni. Az „Ost. Post.“ végül ismét kissé félreveri a harangot, s fel-bíjva a ministerium német részét, hogy ősszes be-folyásával védje meg még némileg az érdeket, mely-et a birodalom e kérdés körül bír.

* Eötvös báró — az „Oest. Zig“ közlése szerint, úgy szintén a cseh tudós Palatzki, kine-veztettek a mexikói Guadeloupe rend közép-keresz-tes tagjainak.

* Lunaczek Hubert rendőri biztos, a kolozs-vási rendőrbiztosi hivatal vezetője f. hó 9-dikéről kelt legf. elhatározással rendőr főbiztosi czímmel és ranggal ruházottat fel.

* (Kossuth Lajosné temetése.) A „P. Lloyd“ florenczi levelezője írja Kossuth Lajos-né temetéséről: F. hó 2-kán ment végbe a gyász isteni tisztelet a család és sok magyar jelenlétében. 3 án reggel Ihsz ezredes a holttestet Genuába kísérté. Másnap este pompás négyes fogaton, mely-et egy gazdag genuai bocsátott rendelkezésre, a San Benigno sirketbe vitték. A gyászkoeci mellett 12 magyar ment; sok tiszta, a törzskar, az angol consul és a consulatus ősszes személyzete követte. A gyászbeszédet egy angol lelkész tartotta.

* Kessels Henrik, a prágai orsz. poly-technicumnál tanár mult kedden este méreggel vé-gezte ki magát. Kessels alig volt 30 éves, s nagy népszerűségnek örvendett és tudományosságáról mindenki elismeréssel szólt. Gyászoló özvegyet s két gyermeket hagy hátra. Tettének indoka nem tudatik, de mondják, hogy barátai már hosszabb idő óta feltűnőleg mélabúsának találták. Anyyi mér-get vett be, hogy az ennek folytán támadt göresök kilökték az ágyból, hova a valósított borzasztó szándokkal lefeküdt volt.

* M a n e s s e, a hatszoros gyilkos, e hó 9-kén végeztetett ki Landrecies-ben, mely hely Fa-vril falu közelében van, hol a borzasztó tett elkö-vettetett. Péntek esteig a douai-i börtönben tilt, hon-nan Valenciennesen át szállítottat a kivégeztetés helyére. Az átszállítás alatt a ráváró sors által oly nagyon kevéssé látszott megilletve, hogy utközben dalolni kezdett, mit azonban az öt kíséző rendőrök megtiltottak. Körülbelül reggeli 5 óra volt, midőn Landrecies be érkeztek. Az őrségre hozták, hol le-vették bilincseit, s a kivégeztetésre felöltöztették. A mint ez megtörtént, szilárd léptekkel ment a vér-padra. Itt megcsókolá a fészületet, melyet a lel-kész nyujtott felé, s nyugodtan hallgatá ennek sza-vaít. Aztán fejét lehajtá a végzeteljes deszkára, s

érthető hangon szól: „Au revoir Tertoutes, au revoir mes enfans, au rev“ — ekkor tompa zúgással lehullt a bárd. Több mint 10,000 ember volt jelen a szomorú látványon.

*. Alexandriából távirják, hogy a vasuti rakárakban f. hó 3-kán tűz ütött ki, mely sok árut és fontos iratot pusztított el. A Kairóból Suezbe vivő vasuti vonalon szerencsétlenség történt, melynek több angol utas lett áldozata. Néhányan meghaltak, mások megsebesültek. A kikötőben Morris postabájó Saidin egyiptusi gőzzel összeültözvén, ez utóbbi elsüllyedt s egy egyiptusi tiszt életét veszté. A cholera Kairóban, néhány szárványosan jelenlévő esetet kivéve, egészen megszűnt.

Felhívás a magyar gyórsírás érdekében!

Mentől tovább haladunk a tudományok és művészetek terén, s alkotmányos életünk kifejlődésében, annál égetőbb szükségét érzünk azon művészetre, mely képessé tesz arra, hogy az élő szót és kimondott gondolatainkat keletkezésük idejében papírra hozzuk. Ily művészet a gyórsírás, egy lángész teremtménye.

A halhatatlan Gabelsberger volt az, ki a gyakorlati tudományok tárát e heces művészettel megajándékozta; ő találta fel azon jegyeket, melyekkel az élő szót reptében követni képesek vagyunk, és az ő rendszere vívta ki magának az elsőséget, valamint a német, ugy mindazon nyelvekben, melyekre az eredetileg német rendszer átdolgoztatott.

A magyar nemzet kebeléből is támadt egy hű napzsám, ki a fennevezett gyórsírás rendszert ez-élt 3 éven nyelvünkre átdolgozta, és abban megbonosította; ezen buzgó honfi Markovics Iván, kit jelenleg Bécsben tartanak viszonyai. Buzgóságának sikerült már néhány száz követőre találni, kik számára egy szaklapot is szerkeszt, mely az idén 3 ik évfolyamát érte, továbbá több lelkes mű-társával egyetemben a bécsi magyar gyórsíró egyület meg-alapítani, mely mult év december havában a bécsi helytartóságtól megerősített, és noha számra kevés tagokkal bír, mégis buzgó tevékenységet fej-tvéen ki, a jövőre nézve szép reményekkel teesegtet.

Ezen egyület kötelességét jól teljesíteni, midőn azon tisztelt honfitársainkkal, kik a jövő tanévben tanulmányaikat Bécsben szándékoznak folytatni, tudatja, miszerint a bécsi magyar gyórsíró egyület a jövő tanév kezdetén számukra ingyen való tanfolyamot nyitand a gyórsírás megtanulására.

Nem kételkedünk, hogy Bécsbe feljövendő honfitársaink felkeresendik ezen, bár idegen helyt, idegen ajkú nemzetek között létező, mégis nemzetünk tudományos érdekében működő egyület, mely egyszerű tanfolyamot tekintetben is központosító helytül szolgálhat leendő mű-társainknak, és reméljük, hogy felhasználják az alkalmat a gyórsírás megtanulására, főleg ha tekintetbe vesszük, hogy mily szükséges leendő művészet parlamentáris életünknek ezen hiv, elkerülhetetlen szolgálja napjainkban, a hol nemzetünk ősi alkotmányos intézményeit újból visszanyerte, és a hol a nyilvánosságnak a megyei- és országgyűléseken, honi intézvényekben, egy-letekben, és más testületeknél nagy tér nyílt meg; hogy továbbá nem felelnek azt is, hogy itt az idő, melyben törekednünk kell minden tekintetben más mivelt nemzetek színvonalán állanunk, ha a magyar is azoknak tagja akar lenni.

T. honfitársaink tebat, kik ezen sorokat figyelemre méltatják, sziveskedjenek a bécsi m. gy. egy-ület alólírt titkárával érintkezni, (kinek lakása: VI. dreihufeisen-utca, 9. sz. 3. emelet.) kitől akár levélben, akár a tanév kezdetén személyesen a megnyitandó gyórsírás tanfolyamra vonatkozó további tudósításokat megszerezhetik.

Adja az ég, hogy ezen felszólítás ne hiába történt legyen.*)

A bécsi magyar gyórsíró egyület megbízásából. Bécs, 1865. sept. 13 kán.

Gidófalvi Géza,
egyleti titkár.

Politikai hírek.

Austria. A „B. u. H. Ztg.“ levelezője írja: A közelebbi napokban olyan egyes jelenségek fordultak elő, melyekből annak valószínűsége lehet következtetni, hogy a francia csapatoknak szerződésileg megállapított kivonulása Rómából, legközelebb új feltételekhez köttetett, és mielőtt ezen feltételek teljesítették, nevezetesen mielőtt az olasz kormány a római állam adósságok egy részét végleg átvénné, az nem is fog végrehajtatni. Azonban a Rómából ide érkező tudósítások kétségen kívül helyezik, miszerint Franciaországnak — Rómában tett nyilatkozatai szerint — a kitűzött határidőhöz szorosan ragaszkodva, bármilyen körülmények között visszavonni szándékozik.

Angolország. A „Times“ a gasteini egyesegről egyebek közt így ír: „Mint Bécsből értesítünk, Russell I. vevényével bizonyítja, hogy megkapta azon sürgönyt, melyben a brit kormány értesítettik azon osztrák-porosz egyezségről, a miben Schleswig-Holsteinra nézve megállapodtak. Felelete

* Többi honi lapjaink is kértnek ezen felszólítás felvételére.

talán a legjobb vala, a mit adhatott. Nem igen lehet valamely eseklevényt roszalni, mielőtt az elküvetetnék, s Poroszország még nem kapcsolódott a többi birtokaihoz a Dániától erőszakkal elragadott két hercegséget. Azonban a mi megtörtént, nem igen fog az többé nem történt dologgá válni, sem a kitűzött tervvel nem fognak felhagyni. Azt nem állítjuk, hogy valami közbelépés a mi részünkről, megakadályozó hatással lett volna. Mindazáltal, ha nem tehetünk is magunknak szemrehányásokat azok miatt, a mik történtek, mégis szükséges a dolgot kellő figyelembe venni. Az előfordult eset arról tanuskodik, hogy Európa, ha valamely túl-hatalommal bíró erő nem fékezi az államok szenvedélyeit, könnyen megérhet olyatén dolgokat, a mik régebbi időkben fordulának elő. A mit Poroszország Dánián elkövetett, ugyanazt teheti a legelső kezégyében eső más gyenge állammal is, s a mire Poroszország képes vala, képes lehet minden más, hozzá hasonló erejű állam. Az ellenséges betörések és hódítások napjainkban is ép ugy lehetségesek, mint évszázadok előtt. Poroszország egész eljárása komoly meg-gondolásokra int... Soha se fordul még elő valami, a mi ha előbb tudatva lett volna, átalánosabb tiltakozást idézett volna elő, és mégis eddigél minden ellenszégülés nélkül bajtattott végre. Igen nagyon fontos előzeti esetet képez ez, melyet minden pártbeli politikusoknak jól meg kell gondolniok.

A feniek napról-napra sürőbb emlegetés tárgyává lesznek. Fő fészkek Irland déli része; északi részében csak elszórva lépnek itt-ott fel. Hogy mit akarnak tulajdonképpen, azzal ugylátszik maguk sincsenek tisztában: vajjon csak a personal unio visszaállítására törekednek, vagy egészen el akarják szakítani szigetjüket Angliától, s köztársaságá alakítani. Szövetségi daluk csak annyit mond, hogy ezental a zöld zászlónak a vörös felett kell lobogni; a miből akár azt is lehetne kimagyarázni, hogy a zöld Erin meg akarja hódítani Albiont. A forradalmi szövetség az amerikai testvérek segítségére számít, kik a kellő pillanatban százezer számára sietendek segíteni a zsarnok sassenagbokot viszszeríteni. Most egyelőre éjjeli hadgyakorlatokban nyilatkozik a mozgalom, melyek leginkább az ir kis városok közelében tartanak; de fordulnak elő nap-pal is kibágások, ugy, hogy a konstablereknek már több elfogatást kelle végrehajtatniok. Az északon az orangisták is mozognak.

Az irlandi fenianok titkos szövetségéről, kiknek mozgalma az angol kormányt immár erélyes intézkedésekre készítette, — a „France“ a következő részleteket közli: Célja ezen titkos szövetségnek nem más, mint Irland felszabadítása. Szervezetét illetőleg alaplatan azon állítás, mintha a fenianok szövetsége a carbonarik társulatával egyenlő volna. Ezen titkos társaság három egymástól független osztályból áll, melyek mindazáltal ugyanazon szabályoknak vannak alávetve. Az elsőnek fészke Irland, a második Canada, a harmadiké az északamerikai Egyesült-Államok. Irlandban „az ir köztársaságiak társasága“ név alatt ismeretes ezen szövetség, melynek mintegy 65,000 mind feyverfogható tagja van. Gyűlékezéseiket természetesen nem nappal szokták tartani. Elővigyázatból a legnagyobb titkolozást kell, hogy kövessék. Irlandban a fenianok élén négy legfőbb főnök áll, a kiknek székhelyök: Munster, Ulster, Leinster és Connaughts. Ezen négy főnök maga választja alárendeltjeit, a kik előtt azonban többnyire ismeretlenek maradnak. Canadában már sokkal nagyobb biztonságban vannak a fenianok, mint Irlandban, nem szükség oly rendkívül óvakodniok az angol kémektől, s annyi gondot fordítaniok ezek elámitására. Az Egyesült államokban pedig éppen szabadok minden korlátozástól, tartózkodás nélkül léphetnek fel. Nincs esküjük, nincs jelszavok, sem titkos ismeretű jelök. A társaság egy legfőbb főnök s egy leg-főbb tanács alatt áll, s ezeken kívül még több leg-felsőbb államtanás intézi dolgaikat, kik az unio egyes államaival viszonyban állanak. — A fenianok legelőbb 1848-ban merültek fel, a mint az akkori fölkelési mozgalom elfojtatott Irlandban. Innen elterjedtek az Egyesült államokba és Canadába is, s 1857 óta növekvő befolyásuk által vonták magukra a figyelmet. A „Fenian“ név annyit tesz, mint phöniciái, ir nyelvre fordítva. — Köztudomás szerint ezek telepedtek meg legelőször Irlandban. A leg-utóbbi táviratilag már említett irlandi eseményekről a „France“ ezt írja: Fermoynak a Cork-grófság helytartójának felszólítása folytán Dublinban tanácskozás tartatott a fenianok elnyomására szükséges eszközök és módok fölött Brandon I, Shannon I. és még más 150 hivatalnok vett részt e zárt tanácskozásban, s a melyben constatatott, hogy a fenianok a közcsendre nézve veszélyesek, minél-fogva el lett határozva a kormányt sürgetni, hogy a rendőrséget és a hadsereget Irlandban szaporítsa. A kormány már magától is küldött egy hajó-hadosztályt az irlandi partok szemmel tartására. — „Talán attól félnek, mint több angol lap állítja, — kérdi a „France“ — hogy az Egyesült-Államokból fegyvereket csempészszenek be? Hiszen Nagy-Britannia békes viszonyban áll az Egyesült-Államokkal, s ezek kormányai, ha elnézi is a fenianok munkásságát, azt soha sem fogná megengedni, hogy a semlegesség megsértessék. Mi magunk is csak azon esetben tudnók elhinni, hogy a fenianok kísérletei veszélyesek lehetnének Angliára nézve, ha ez és az unio között háborúra kerülne a do-

log. Ez azonban még nagyon messze van tőlünk, a nyugati hatalmak eszélyességénél fogva.“

Franciaország. Páris, sept. 16. Itt egy állítólagos lépésről beszélnek, melyet Nigra lovag tett volna a külügyminisernél vagy állítólag a császárnál azon szándékkal, hogy Franciaországot új nyilatkozásra bírja Velencze az illető az olasz igények javára. A „Köln. Ztg.“ levelezője határozottan állítja, hogy Nigra ilyes lépést nem tett. Franciaország épp ugy, mint Olaszország köve van a sept. 15-diki szerződéshez; ezt nem lehet kellő gyakran és nem elég nyomatókosan ismételni. A francziák általi előleges kiürítésről csak az esetben lehetne szó, ha a pápa nemzeti hadseregét a neki engedett határidő előtt szervezné. Olaszországnak csak ezen határidő lefolyása után van joga a francia csapatok visszahívását kívánni. Mellekesen megjegyezzük, hogy a császár s császárné sohasem voltak kedvezőbbben hangolva Olaszország iránt, mint e pillanatban. — A „Temps“ ismétel egy hirt, mely valójában igen el van terjedve, s mely szerint oct. 14-kén új aera kezdődnek. Olivier Emil lenne államminisiter s Lavalette külügyminisiter. Természetesen ezt nem igen hiszik. Azonban a minisiterválság hírei folytonosan tartanak, s a többi közt állítják, hogy Fould s Rouher tárczaikat fel-felcserélnék. Hogy változás előtt állunk, valószínű lehet. A „Const.“ összefoglalja a Rajnán inneni különféle levelezőinek nézetait a „gasteini szerződés“ horderejére vonatkozólag, a kik teljességgel nem tekintik ezen szerződést a porosz politika diadalának. Megjegyzésre méltó, hogy az osztrák levelezők, kik Lauenburg átengedését a gasteini szerződés egyik leggyönggő pontjának tartják, ama szerződést egészen sajátos módon magyarázzák. Egyik bécsi levelező például ezt írja: „A bécsi kabinet egészen egyszerűen engedte át Poroszországnak azon birtokait, egy részét, melyet a bécsi békekötés által nyert Lauenburgra vonatkozólag; de semmi tekintetben nem biztosította Poroszországnak ezen birtokot, minél-fogva magának kell végeznie egy a hercegségek képviselőivel, mint azon örökös jogkövetelőkkel, a kiknek száma meglehetősen nagy, tudvalevő dolog ugyanis, hogy nyolcz vagy kilenc fejedelem tiltakozott a frankfurti gyűlésen, mindnyájan jogot tartván Lauenburghoz, a mely jogokat az Austria részéről történt legközelebbi lemondás nem semmisítheti meg.“ A „Const.“ tehát ugy foglalja egybe a nézeteket, hogy az ő levelezőinek felfogása szerint a bécsi kabinetnek eszélgában sincs felhagyni azon megoldással, a melyet ő állhatatosan a legjobbnak tartott, t. i. egy souverain Schleswig-Holstein hercegség megalakítását. E szerint tebat a viszály Bécs és Berlin között fenmarad. A hercegségekben a lakosság elvárja, hogy a tények feleljenek meg a gasteini szerződés ezen magyarázatának; de mindenkor azon meggyőződésben fog maradni, hogy ezen politikát legbiztosabban az által lehetne diadalhoz juttatni, ha az ország rendei egybehivatnának, s kiváságaik méltó figyelembe vétetnének.“

Belgium. Brüssel, sept. 17. Az „Independance“ Russel lordnak a gasteini conventiora vonatkozó sürgönyét közli, kiemelvén, miszerint jogosítva volt hinni, hogy Németország népének s az Elba-hercegségek óhajai, valamint a „Bund“ többségének véleménye tekintetbe fog vétetni, de valamely régi vagy új, világos, kétségbevonhatlan népakaratra támaszkodó jogokat lábbal tipotak, csak az erőhatalom tekintélyét vették számba, az erőszak és meghódítás egyedüli alapnak ismertetett el. Russel élénken sajnálja a közjogi elvek s a nép óhajai iránt tanusított ily megvetést.

Törökország. A „Pays.“ konstantinápolyi levelezője elismeri, hogy Kuza herceg a reményeknek, melyeket benne helyeztek, nem felelt meg, és hogy a hatalmak, kik az 1865-iki szerződést aláírták, munkájukkal nem igen lehetnek megelégedve; hanem ha radicalis változást akarnak, ugy ismét nem érnek célzt, és a jövő talán még rosszabb lesz, mint a jelen. Az utóbbi lehetőleg javítani, még a legjobb a mit tenni lehet. Igy gondolkodik a souverain hatalom is, mely a dolognál közvetlen érdekelve van, s véleménye itt nagy fontossága. Különb ez a nézet minden párisi és londoni államférfiak is, és valószínűleg ez fog dönteni.“

Amerika. Newyork, sept. 9. A „C. Etats Unis“ szerint a ministeránakban a mexikói kérdés tárgyalatott. A ministerek — Harlan-t kivéve — miandnyájan kedvezően nyilatkoztak a status quo mellett. Seward kinyilatkoztatta, hogy Juarest alattomban segíteni nem fér össze az Egyesült államok méltóságával, nyilván segíteni pedig politikailan tett volna. Johnson előbb feutartotta magának mexicói politikája közlését a congressushoz intézendő üzenete számára.

Legujabb. A tegnap esti hírlapi tudósítások hozzák a pesti országgyűlésre összehívó királyi kegyelmes leiratot, mely így következik:

Kegyelmes királyi egybehívó levél a törvényhatóságokhoz.

ELSŐ FERENCZ JÓZSEF stb.

Népeink boldogítására törekvő atyai szívünk azon óhajátása által indítatva, hogy a fennálló törvények értelmében eszközlendő királyi fölavatásunk, ünnepélyes megkoronáz-

tatásunk, s királyi hitlevelünk kiállítására által a szeretet azon köteléke, melylyel kedvelt Magyarországnakhoz csatoltatunk, mindinkább megszilárdíttassék, — újra megnyitjuk ama tért, melyen mindenekelőtt Szent István apostoli dicső Elődünk koronájához tartozó országaink kölcsönös viszonylata, — a függő közjogi kérdéseknek az újabban lényegileg változott viszonyokhoz mért igazságos és méltányos, s ugyanazért tartós megoldása, s szeretett Magyarországnak alkotmányos jogainak bírodalmunk léte, s hatalmi állásának elutasíthatlan követelményeivel leendő összhangzásba hozatala iránt az ország Rendelével és képviselőivel tanácskozassunk, s üdvös törvényeket alkotassunk.

E végből, — s a fennebbi előleges kérdések szerencsés megoldása után az 1861. évi böjtölő 14-én kelt kegyelmes királyi meghívó levelünkben kijelölt, valamint egyéb az ország boldogságának nevelésére, szellemi s anyagi érdekeinek előmozdítására, s a közjő gyarapítására czélzó számos nagyfontosságú, s halasztást nem szenvedhető törvényes intézkedések fölött kedvelt Magyarországnak, s a hozzá csatolt részek hű Rendeivel és képviselőivel atyai szívünk kívánata szerinti értekezhetés végett folyó 1865. évi karácson hava 10-ére eső advent 2-ik vasárnapjára szabad kir. Pest városunkba Isten kegyelméből saját Személyünkben megnyitandó és vezérlendő közországgyűlést rendelendőnek és hirdetendőnek elhatározzánk.

Mire nézve Nektek ezennel komolyan parancsolván kegyelmesen meghagyjuk, hogy a kirendelt helyre és időre kebeletökből az 1848-dik évi V. t. cz. alapján kihirdetett választó rendszabály szerint választandó köveket (követet), béke- s nyugalomszerető alkalmas férfiakat (férfiut) kifogás nélkül küldeni tartozzatok, kik (ki) az érintett országgyűlésen jelen lenni, s ott a többi főpap és zászlós urakkal, s nevezett Magyarországnak, és az ahoz csatolt Részek Rendeivel, és képviselőivel kegyelmes szándokunkat, s előterjesztvényeinket, mint egyedül az ország üdvére, fentartására s felvirágoztatására irányzottakat bővebben megérteni, s azok fölött tanácskozni és értekezni kötelességöknek ismerjék (kötelességének ismerje). Hozzátok egybeíratt cs. kir. KeGYELMÜNKKEL kegyesen hajlandók maradván. Kelt bírodalmi fővárosunkban Bécsben, Austriában, Szent-Mihály hó tizenhetedik napján Urunk ezernyolczszáz hatvanötödik évében.

Ferencz József, s. k.

Majláth György, s. k.

Barthos János, s. k.

Ujabb. Köln, sept. 19. A „Köln. Ztg.“ közlése a gasteini egyezmény felett Párisban Dentu-nél megjelent, s Berlinből inspirált röpiratot. Ebben főleg a schleswig-holsteini népszavazás ismertetik el, s a határozás átruházása a Bundra megczáfoltatik. Austria fölkeléstől tartván Velenczeben, Gasteinban engedékenyek mutatkoztak.

Kopenhága, sept. 19. Az orosz követ itt — hallomás szerint — nyilatkozásokat tett volna, miszerint a sz-pétevári kabinet északi Schleswig visszakerülése esetére, egész a Flensburgi vonalig eseklevő részt venne. A nemzeti párt attól tart, hogy azért Oroszország tengeri engedményeket fog kívánni.

Páris, sept. 19. A következő hivatalos jelszó adatott ki: Drouin körlevele, melyet a gasteini egyeségre vonatkozólag kiadott, habár a jelen pillanatban hatálytalan; jövődében előforduló esetekre nézve tartalék-töke. Újra pengetik azon hirt, hogy a császár visszaérkezése után szabadelvű reformokra számíthatni.

London, sept. 19. Corkban ismét számos elfogatás történt; fegyver nagy mennyiségben találtatott. — Az „Irish People“ lap kijelentette, hogy reményét a forradalomba helyezi és annak eredményében, mely az angol uralom megdöntése leendő.

Newyork, sept. 9. Springfieldből felhívást intézett a feniek egylete az egyesült-állami polgárokhoz, mely azt mondja, hogy az irlandi feniek igen jól vannak szervezve; ideiglenes kormány van, a hadsereghez 200,000 ember esküdtöt fel, s az utolsó háboruban szolgált amerikai s ir tiszték által támogattatik stb. Az egylet pénzbeli segílyt kér.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.

September 21-én: 5% Nemzeti kölcsön 100 frt 70.90.—5% Metalliques 100 frt 66.90.—Bank-részvény 776.—Hitelintézeti részvény 200 forint 172.70. London 10 ft st. 100 frt 23¼ kr 109.30.—Ezüst 107.75. Cs. kir. arany 5.14.—1860. kölcsön 85.90.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

BÉCSI BÖRZE szept. 20-kán 1865.

Államadóság.	Adott ár.	Tartott ár.	Elsőbbségi kötvények.	Adott ár.	Tartott ár.
5%-es nemzeti kölcsön	100 frtos	71 75	Osztrák Lloyd	—	88 —
5%-es metalliques	100	67 25	Dunagőzhajózási	95 50	96 50
4 1/2%-es	100	57 79	Államvaspálya	275 frank	110 —
1839-dik évi teljes	100	143 —	Lomb.-velencei	275 frank	100 —
1839-dik " ötödöröszt	100	141 60			
1854-dik " teljes	100	81 75			
1860-dik " ötödöröszt	100	88 30			
1860-dik " ötödöröszt	100	94 10			
Záloglevelek.					
Nemzeti bank 10 éves	5%	103 50	104 —		
" " kisors. ezüst.	5%	88 85	89 15		
Gall. hit. int. osztr. ért.	4%	68 —	69 —		
Magyar földhitelintézet	5 1/2%	80 —	80 50		
" " 10 év. jöv. jegy	6%	—	—		
Földtelehermentesítési kötelezvények.					
5%-es magyarországi	100 frtos	71 50	72 25		
" erdélyi	100	68 —	68 75		
" horvát	100	72 —	72 75		
Sorsjegyek.					
Hitelintézeti	100 frtos	121 25	121 75		
Dunagőzhajózási	100	79 —	80 —		
Triesti	100	108 —	110 —		
Eszterházy herceg	40	73 —	78 —		
Salm	40	27 —	28 —		
Pálffy	40	24 —	25 —		
Clary	40	23 —	24 —		
St. Ganois	40	23 —	24 —		
Budai	40	23 50	24 —		
Windschgrätz	20	16 50	17 —		
Walstein	20	16 —	17 —		
Keglevich	10	12 25	12 75		
Váltók (devisek) három hónapra.					
Augsburg 100 dh német fr.	4 1/2%	90 85	91 35		
Frankfurt 100 fr.	4%	91 —	91 50		
Hamburg 100 bankmark	3 1/2%	80 75	81 25		
London 10 ft. sterling	3%	108 75	109 50		
Páris 100 frank	4%	43 15	43 55		
Pénzmenek.					
Korona	14 90	14 95			
Császári arany	5 13	5 16			
Reczés	5 12	5 15			
Napoleons'or	8 67	8 71			
Orosz imperialok	8 93	8 98			
Porosz pénztári utalvány	1 60	1 61			
Ezüst	107 50	108 —			

Á t n é z é s e
 a kolozsvári levél- és szekérposta indulásának s érkezésének.

Indul a levélposta:
 Magyarhonba és külföldre naponként déli 12 órakor.
 Szeben-, Brassó- s Oláhországba naponként d. u. 5 órakor.
 Maros-Vásárhely felé naponként d. u. 5 órakor.
 Lengyelhon északi részébe, ugy Bukovina- és Moldvába
 Csernovicz felé, valamint Választ-, Dézs-, Nagy-Bánya- és Beszter-
 tereczére naponként esteli 6 órakor.

Érkezik a levélposta:
 Magyarhon- és külföldről, névszeint: Bécsből, Pestről, Kassáról,
 Szegedről, Temesvárról, Aradról, N.-Váradról naponként 2-3 óra tájban.
 Szeben felől, Brassóból, M.-Vásárhelyről, Abrudbányáról, Zalath-
 náról, Temesvárról és Tordáról naponként reggeli 8-9 óra közt.
 A Csernovicz felől jövő s ezzel egyesült nagy-bányai levél-
 posta naponként reggeli 6 órakor.
 Debreczen felől Sz. Somlyón át naponként reggeli 6 órakor.
 Mocsról naponként reggeli 6 órakor.
 Kolozsról kedden, csütörtökön, szombaton délelőtt 10 órakor.

A szekérposta indul:
 Bécs, Pest és Nagy-Várad felé naponként déli 12 órakor.
 Szebenbe és Brassóba stb. naponként d. u. 5 órakor.
 Maros-Vásárhelyre naponként d. u. 5 órakor.
 Csernoviczra, Beszterczére, Dézsre naponként esteli 6 órakor.

A szekérposta érkezik:
 Bécs, Pest és Nagy-váradról naponként d. u. 2-3 óra közt.
 Szebenből s Brassóból naponként reggeli 8-9 óra közt.
 Maros-Vásárhelyről naponként reggeli 7 órakor.
 Csernoviczról s Beszterczéről naponta reggeli 6 órakor.

A Biasini gyorskocsi indul:

Kolozsvárról Nagy-Váradra vasárnap, kedden, csütörtökön és szombaton déli 11 órakor.
 Nagy-Váradról Kolozsvárra, hétfőn, szerdán, pénteken, vasárnap, a vonat érkezése után. — Szállítási díj 8 frt 40 kr.
 Kolozsvárról Brassóba kedden és pénteken reggel 4 órakor. — Szállítási díj Tordáig 2 frt 10 kr. N.-Enyedig 4 frt 88 kr. K.-Fejérvárig 6 frt 56 kr. Szászsebesig 7 frt 35 kr. Szebenig 10 frt 40 kr. Brassóig 18 frt.
 Brassóból N.-Szebenbe kedden és pénteken reggeli 3 órakor.
 N.-Szebenből Kolozsvárra szerdán és szombaton reggeli 8 órakor.
 E vonalokon gyorslovak is kaphatók minden időtájtban.

Alsó ausztr. mérő: vagy is két nagy véka.					
Tiszta búza.	Roza.	Árpa.	Zab.	Török-búza.	Marhabúza fonjta.
k r a j c z á r o k b a n .					
Beszterce szept.	5.	320-220	200-200	—	104 340 12
Brassó " "	1.	346	264	296-244	160-158 280 12
Dézs " aug.	22.	310-280	260-240	—	90-80 270-240 9
K.-Fejérvár szept.	2.	315-308	180-174	—	120-120 120-216 12
M.-Vásárhely " "	31.	350-240	220-206	—	106 266 10
N.-Enyed " "	31.	336-280	280-260	—	120-90 124-200 10
Szamosújvár " "	4.	280-240	200-180	—	100-90 220-200 11
Szászváros " "	2.	340-330	220-210	—	164-160 240-230 12
Sz.-Régen aug.	31.	340-310	220-200	200	120-100 360-200 11
N.-Szeben jun.	13.	427-373	227-227	—	187-173 293 14
Sz.-Udvarhely aug.	8.	415-415	200	—	110 300 10
Torda szept.	2.	320-266	205-200	160-160	106-100 112-205 11

Gabonaár Kolozsvárt szeptember 14-én 1865.
 (Bécsi mérője osztrák értékben.)
 Tisztabúza 2 frt 68 kr. Elegybúza 2 frt 10 kr. Rozs 1 frt 60 kr. Árpa — frt — kr. Zab — frt 76 kr. Török-búza 2 frt 28 kr. Pityóka — frt 60 kr. Marhabúza 13 kr.

H I R D E T É S E K.

HIVATALOS.

Sz. 2427. 1865. (286) (1-2)
 Dobokamegyében **Doboka helységében** a tizenkét havi összesített **korcsomajog** gyakorlata folyó hó 29-én kezdőleg két egymásután következő évre **folyó hó 28-án** a helyszínen nyilvános árverés útján szabad kézből **haszonbérbe** fog adatni. A feltételek helybeli birtokos Boér János urnál megtekinthetők.

HIRDETMÉNY.

(266) (23/9) (2-3)
 A cs. k. lotto-jövedéki igazgatóság, az Ő cs. és apost. kir. Felsője parancsához képest **közhasznú és jótékony célokra szánt nagy pénzlottériák** sorában nem sokára immár a **kilenczediket** nyitandja meg.
 Ezen **kilenczedik** sorsjáték **tiszta jövedelme** legfelsőbb rendelet folytán, **felelészben** a bécsi zenebarát-társulat conservatoriumára; **egyik negyedrészen** az 1848. 1849 és 1859 évi hadjáratokban megsebesült cs. k. katonák javára s az ezen időszakokban elesett cs. k. katonák özvegyei és árvái felségelésére rendelt alapítványra; **másik negyedrészen** pedig főtisztek, katonai felek és katonai hivatalnokok vagyontalan özvegyei és árvái számára alapítandó kézi segélydíjakra fog fordíttatni.
 A játék-feltételeket és ezen sorsjáték előnyeit a legközelebb közzeendő játékterv tartalmazandja. Ezen sorsjáték **10.419 nyereményekkel** van ellátva, melyeknek **egyetemes összege 300.000 o. ért. frtra rug.**
 A **huzás változatlanul és visszavonhatlanul** 1866 január 9-én fog megtörténni.
 Azon általános élénk részvét, melyet ezen, Ő cs. és apost. kir. Felsője által kizárólag jótékony célokra rendelt nagy pénzlottériák, eddigelő a birodalom összes népességénél találtak, s az azokkal egybekapcsolt, és időnként közhírré tett kedvező eredmények, a cs. k. lotto-jövedéki igazgatóságot azon reményre jogosítják, hogy ezen közhasznú vállalatok **kilenczedike** is hasonló részvétre fog találni, és hogy ez által Ő cs. és apost. kir. Felsőjének legkegyelmesebb szándoka örvendetes módon elő fog mozdíttatni.
 A sorsjegyek kiadása az ezen sorsjátékra vonatkozó nagy falragasz közzétételével egyideűleg kezdődik.
 A cs. k. lotto-jövedéki igazgatóság.
 Bécsben, 1865, augusztus 10-kén.
SCHRANK FRIGYES,
 cs. k. kormánytanácsos és lotto-igazgatósági főnök.

NEM HIVATALOS.

Haszonbéri hirdetemény.

(264) (2-2)
 A kolozsvári ev. ref. főtanodának gy. vásárhelyi részjósága, inaktelki, pányiki, gestrágyi, m.-gyerő-monostori és m.-valkói tartozékaival, folyó 1865 dik évi Sz. Mihály naptól 3 vagy több évre, haszonbérbe adandó. A jóság áll: Gy.-Vásárhelyt díszes udvarház, gazdatiszti lak, cselédház és gazdasági épületekből, dísz- és gyümölcsös kertekből, 230 hold szántó, 97 hold kaszáló. — Inaktelkén 30 hold szántó és kaszáló. — Pányikon 143 hold kaszáló és legelő. — Gy.-Monostoron egy belső korcsomaház, 22 hold szántó és 39 hold kaszáló. — Gesztrágyon 54 hold legelőből, Gy.-Vásárhelyt benn a helységben van két korcsomaház italméresi joggal, 10 curialista zsellér, a nagy országot melletti Fráncziféle vendégfogadó, Pányikfelől egy kis korcsomaház, legelő és korcsoma védelemből 13 telek utáni illetőség. A haszonbérletnek adatik évenként 20 rövid öl tűzifa, és átveszen 315 kis véka őszi vetés. Bérleti kívánók az igért bérösszevet 10% at magokba rejnt lepecsételt ígervényeiket (Offert) **folyó 1865-ik évi Szeptember 29-ig mint meghosszabbított határidőig** adják be jóságfeligyelő Filep Sámuelhez Kolozsvárt, (b.-királyutca gr. Bethlen Domokosház.) hol részletesebb felvilágosítást is nyerhetnek, valamint a haszonbérleti kötelev tartalmával is megismerkedhetnek.

Emlékeztetés.

(277) (2-3)
 A brassói közönséges nyugdíj-intézet azon t. cz. tagjai, a kik évi-illetékeiket 1866-ra még bé nem fizették, felkértemek, hogy azt mielőbb megtenni igyekezzenek; mivel a gyűlő év végén, vagy is október hónapban szerfőlötti megtolulás, maguk a fizetőkre nézve is kellemetlen; az ügy-kezeletre nézve pedig alkalmatlan lenne.
 Éppen így sziveskedjenek azok is sietni, a kik **ujonnan belépni**, s vagy személyesen vagy kedveseik által tagjai kívánnak lenni jövőre egy oly intézetnek, mely **vagyonának egy közcélra összpontosítása által erős önmagában, egy oly intézetnek**, mely ezen vagyont csak **árvai biztosíték mellett** adja ka-

matra, egy oly intézetnek, melynek vagyona, mi az 1864-ik év végén már 501,569 frt. 23 krt tett, **minden élő tagok folytonos birtoka** marad, — egy oly intézetnek mely ezen pénzü-zveget s ennek kamatait, **minden más czélok mellőzésével, egyedül részvényestagjai évdíjazására fordítja.** — egy oly intézetnek végére, melynek nemcsak ügykezeletében **mindenki tetszés szerint betekinthet, hanem egyszerűmind szerkezete és kormányzására is minden teljes nyugdíjas tag, tanácskozás és szózatolással szabadon befolyhat;** hasonló előnyök és hasonló jogokat bizonyosan nem minden jövedelem- és életbiztosító intézet engedhet részvényeseinek. A ki azért saját, vagy övének jövője iránt részvételt viseltek, annyival inkább igyekezzenek belépni; minthogy itt nem is kívántatnak tüke bétételek, hanem csak azoknak kamatai, mint 17 évi illeték, s ezek is a vagyoni állapothoz alkalmazhatók, az az a legesekélyebb mennyiségtől a legmagosabbig emelhetők.
 Belépési nyilatkozatokat elfogad a **főintézet Brassóban a Lópiacsn 35 szám alatt**, valamint **minden ügynök is**, a hol egyszerűsminde bővebb felvilágosítások is szivesen közölletnek.
 Brassó, aug. 17 én 1865.
A brassói közönséges nyugdíj intézet igazgatósága.

Egger Dávid
 aranyműves

(285) (23/9) (1-*)
PESTEN, Nagyhiduteza 5-dik szám alatt
 ajánlja a magas Nemesi családoknak és t. cz. közönségnek gazdagon ellátott ráktárát divatos és régi modorú díszszegélyzeteknek (gala Garnitúrák), nem különben régi és divatos modorú ékszereknek a legillendőbb áron, ugy pedig, hogy egy tökéletes díszszegélyzet mely magában foglal, egy övet, mentekötőt, forgót, kardkötőt és 42 gombot ezüstből és valódi kövekkel kirakva
180 forinttól 3000 forintig drágakövekkel.
 Azon, műhelyemben készült és az 1862 dik évi Londoni világműkiállításban nagy émmel díszített, drágakövekkel ékített szegélyzet boltomban megtekintés és eladás végett ki van állítva.
 Egyes részeknek szegélyzetre való összeállítását leggyorsabban, szintegy újításokat legjutányosabb áron műhelyemben készíteni elvállalom.
 Levélre postafordultával utasítással fogok szolgálni.

Stein János könyvkereskedésében Kolozsvárt,
 Harmadik kötet, Wittich Józsefnél Marosvásárhelytől, Dobray Nándornál S.-Udvarhelytől, Barthos Domokosnál S.-Szentgyörgyön, Vokál Jánosnál Nagenyeden, Sindel Károlynál Brassóban, Wagner Józsefnél Károlyfejérvárt kapható:
Erdély nagyfejedelemség 1848-dik évi országgyűlésének jegyző- és irománykönyve.
Hiteles kiadás. Ára 1 frt.
Erdélyihoni jogtudomány
 Irta DÓZSA ELEK, jogtudor. Első könyv: Erdélyihoni közjogtan. Második könyv: Magyar magánjogtan. Harmadik könyv: Magyar pertan. A három kötet ára 6 frt o. é.

BENTHAM JERÉMIÁS MUNKÁI.

I-ső kötet. Törvényhozási elvek. Polgári törvénykönyv elvei. II-dik kötet. Büntető törvénykönyv elvei. Franciaából RÉCSI ÉMIL. Ára 3 frt 60 kr.

ERDÉLYI DIÉTÁK VÉGZÉSEINEK

nyomdokai és a Compilata Constitutio után kélt articulusok kivonatja. Egybeszedte G. L. 3. kötet. Ára 3 frt.
Erdélyország nagyfejedelemségének

ujabb országgyűlési végzései

(Articuli novellares diaetales) **1744-1811**
 magyarosította s egy vezetékekkel s némely külön jegyzetekkel világosította dálnoki Incze József. Ára 2 frt 50 kr., kötve 3 frt.
 (Carolus Szász de Szemeria)

Sylloge tractatum

aliorumque actorum publicorum historiam et argumenta D. Diplomatis Leopoldini resolutionis item quae Alvincziana vocatur illustrantium.
 Kemény kötésben ára 2 frt.

Hackländer F. W. Európai rab-szolga élet. Regény. Fordította Szabó Richárd. 5 kötet. 5 frt.

Nagy Iván. Magyarország családai czimerekkel és leszármazási táblákkal. 18 kötet A—V. egy kötet. Ára 3 frt 40 kr.

Vas Gereben, Dixi. Korrajz. Két kötet 2 frt.

III. Napoleon császár. Julius Caesar története. Fordította Greguss Ágost. és Székely József. 3 kötet. Ára 10 frt.

Prescott W. V. Károly császár élete és halála a St. Justei klastromban. Angolból fordítva. Ára 1 frt.

Kazinczy Gábor. Martius Galeot könyve, Mátyas király jeles, böles és elmés mondasái és tetteiről. Ára 1 frt 20 kr.

Herbert L. Napoleon Lajos 1808-tól 1848-ig. Történeti korrajz. Fordította Szabó R. és Dienes L. 10 kötet. Ára 11 frt 60 kr.

Hugó V. A nyomorultak. Franciaából fordították Huszár I. és Revitzky S. 2. kiadás. 20 füzet. Ára 10 frt. Diszkötésben 14 frt.

Arany J. Buda halála. Hun rege. A m. akademia által Nádasdy-díjjal jutalmazott mű. Diszkötésben 3 frt.

Szász K. Lyray Áloék. Nyugoti költőkfordítva s összegyűjtve. Vörösbe kötve. Ára 1 frt 50 kr.

— Gyöngyvirágok. Nyugoti költőkfordítva s újra összegyűjtve. Csinosan kötve 1 frt 50 kr.

Eötvös J. br. Gondolatok. 2 frt.
II. Rákóczi Ferencz és kortársainak kiadatlan levelei. Ára 1 frt.

Thiers A. Első Napoleon trónlemondása. Elba-sziget. Visszatérés. Fordította Keskeméty A. Ára 2 frt.
 — Waterloo. Ára 2 frt.
 — I. Napoleon Szt.-Ilona szigetén. Ára 1 frt 20 kr.

Macaulay Th. B. Warren Hastings. Lord Clive. India meghódításának története. Fordította Szász K. 2 frt.

Mignet Stuart Mária. Fordította Berzewicz E. Ára 2 frt.
Szalay László. Adalékok a magyar nemzet történetéhez a 16-dik században. Ára 1 frt 20 kr.

Bock E. Az egészség négy könyve. 38 ábrával, kötve egész vászonba 5 frt 80 kr.

Telesi D. A Hóra tamadás története. Ára 1 frt 80 kr.

Hirdetés.

(279) (2-3)
 Kolozsmegyében, a magyar-kalyáni tagosított határon egy 500 hold kiterjedésű rét- és szénafülből fenhagyott, jóvizű itató kúttal, örbázzal ellátott kitértő legelő, több ékre haszonbérbe kiadó.
 Ertekezhetni a moesi posta útján bérmentve, Melegföldvárt lakó Mohai Károlylyal, és Tordán Puhl Ignáczczal.

Egy kertész

(281) (2-3)
 ki Kannitzban (Csehország) a **Lichtenstein herceg** uradalmában tanulta ki a kertészetet, s jó bizonyítványokat mutathat fel, mielőbb helyet keres, kora 27 éves, nőtlen, beszél a csehnyelven kívül németül és meglehetősen magyarul is.
 Ertekezni a kiadó-hivatalnál.